

E WHAI ATU ANA MĀTOU KI Ā KOUTOU URUPARE MŌ TE TAHUA O TE TAU ME TE WAI MŌ TĀMAKI MAKĀURAU MŌ ĀMURIAKE NEI

PUKA WHAKARĀPOPOTO

I te tau kua pahure i inoi atu mātou mō ō whakaaro ki tā mātou Tahua Tekau-tau mai te 2018 ki te 2028, arā te Mahere Wā Roa. I tēnei tau e rapu ana mātou i tō tautoko hei āwhina i a mātou ki te whanake i tā mātou Tahua ā-Tau mō te tau 2019-2020, arā te tau tuarua o taua mahere. Kei roto i tā mātou puka akoako ngā panoni kua hangaia arā ko:

Ngā take reiti

He panoni ki te reiti o ngā whenua kaupapa hāhi

Ngā whenua kua tohua mō ngā whakamoemiti hāhi, mō ngā akoranga hāhi, hei urupā rānei, arā kia wātea mai i ngā momo utunga reiti katoa tua atu i ērā mō ngā ratonga whakahaere para ki aua wāhi e hono atu ana ki aua mahi. Kia pūmau ai ngā hua o ngā mahi a ngā rōpū hāhi me ā rātou mahi ki waenga o ngā hapori e aro ana mātou kia noho motuhake ētahi atu o ngā whenua o ngā rōpū hāhi nei ki waho o te utu reiti. Hei tauira, ko ngā whare tāpere, ngā whare hākinakina e hāpai ana i ngā momo kaupapa kore huamoni, ā, e whiwhi ai hoki te hapori.

Ko ngā whenua tauhokohoko pērā ngā tūranga waka whenua, ngā whare hākapakari tinana, ngā wharekai, ngā toa hokohoko kua tohua hei tōpū pūtea ka tohua ngā reiti pēnei i te pakihi.

He pikinga ake o te utu ratonga pūtake reiti heipū whakahaere para

Kua piki ake ngā utu mō ngā ratonga whakahaere para. E aro ana mātou kia piki ake mā te \$20.67 te utu ratonga pūtake whakahaere para ki te \$121.06 ia tau (arā, he 40 hēneti te utu tāpiri ia wiki) hei kohikohi i aua utu kua tāpirihia.

Te hora kia whānui ake te reiti heipū kohinga kongakonga kai ki te rohe o Te Raki Paewhenua me aua wāhi kōkiri o mua

I te tau 2014 i tīmatahia e mātou tētahi aromātai kore utu mō te ratonga kohinga kongakonga kai o ngā wehenga whenua 2000 ki te rohe o Te Raki Paewhenua. I te tau kua pahure i uru atu te ratonga kohinga kongakonga kai ki te rohe o Papakura, ā, ka utua mai i tētahi reiti heipū. Kia ōrite ai ngā papa whenua o ia rohe e rua, kua horaina e mātou tētahi reiti heipū kohinga kongakonga kai ki te \$68.34 mō ngā whenga whenua 2,000 he wāhi kōkiri o mua ki te rohe o Te Raki Paewhenua. Ka horahia te ratonga kohinga kongakonga kai ki te rohe whānui atu i 2020/2021.

Te āta muru i te ratonga parakaingaki taiwhenua o Waitākere me te reiti heipū

E aro ana mātou ki te āta muru i te ratonga ngote kura parakaingaki me te reiti heipū tāpiri parakaingaki taiwhenua o Waitākere mō ngā wehenga whenua e whiwhi ana i taua ratonga iāianeī. Kīhei i puta mai i tēnei ratonga ngā kounga wai i arohia nā te kore patanga kē o ngā kura parakaingaki ia wā, ā, kahore i tāea e te ratonga ngote. Ka tohua kē e mātou tētahi kaupapa ā-rohe whānui hei pūnaha whakahaere wai-para ki ia wehenga whenua tonu.

Te whakarite i te rohe reiti ā-tāone

E tupu haere ana a Tāmaki Makaurau ā, kua puta noa te whanake ā-tāone ki aua rohe i arohia ai i mua he taiwhenua kē. Kua tūtohu mātou i ngā wehenga whenua 400 kei waenga o ngā rohe e ono kua hua noa mai he whanake ā-tāone ki te taha o te rohe reiti ā-tāone o iāianeī. E utu ana ngā wehenga whenua taiwhenua i te 90 ōrau o ngā reiti ka utaina ki ngā whenua ā-tāone. E aro ana mātou ki te whakarite i te rohe reiti ā-tāone kia uru katoa mai aua wehenga whenua 400 nā te mea e whiwhi ana rātou ki ngā ratonga ōrite ki ō rātou kiritata ā-tāone kia ōrite te reiti ka utua.

Ngā utu

He kakenga ki ētahi utu hei whakaū i te hokinga mai o ngā utunga

E aro ana mātou kia kake ake ngā utu o ētahi utu whakahaere (kawenata rawa, tātaki hanga tuanui, utu herenga waka, me te whakahaere kararehe). Ko ngā utu mō ēnei ratonga kua piki wawe kē ki mua noa atu i tāmi ahupūtea ā, ko ngā utu ka tohua kia piki ake hei hāpai i aua ratonga ā, mātua ma aua hunga ka toro atu ki aua ratonga e utu ehara mā te tāpiri atu ki te hunga utu-reiti whānui.

Te Wai mō Tāmaki Makaurau āmuri ake nei

Tua atu i te Tahua ā-Tau, e tiro ana mātou ki te wai o Tāmaki Makaurau āmuri ake nei.

He tino rauemi tongarewa te wai ā, me tiaki mārika e tātou. E whanake ana Te Kaunihera o Tāmaki Makaurau i tētahi rautaki wai mō Tāmaki Makaurau hei āwhina i ngā momo take mō te wai ki tō tātou rohe.

Mā te rautaki wai e tohu ka pēhea tō tātou:

- Tiaki i ō tātou wai tūroa – ngā manga, ngā awa, ngā roto, me ngā whanga.
- Tātaki i ō tātou whiwhingā wai mō ia rā i te wā e piki haere ana te taupori.
- Tiaki i ō tātou wai i te wā tonu e whakahaerehia ana te tupu te whanake hoki.
- Whakarite mō ngā pānga o te panoni āhuarangi.

E hiahia ana mātou i ō aronga, ki ō kōrero hoki hei āwhina i a mātou ki te waihanga i tētahi rautaki wai me te hanga mahere hei urupare ki ngā take wai a ngā tau kei te heke mai.

E hiahia ana mātou kia mōhio ki ō aronga mō ngā kaupapa e whai ake nei:

- Ngā āhuatanga e manawa pā atu ana ki a koe mō te wai.
- Te āhua o wō āwangawanga mō ō tātou take wai.
- Ki ō whakaaro, he aha te mea hirahira rawa atu hei mahi mā tātou mō te wai o Tāmaki Makaurau a ngā wā o āmuri ake nei.

Ka āwhina ō kōrero whakahoki i a mātou ki te rapu whakatau e pā ana ki te wai ki Tāmaki Makaurau.

Whakaputaina ō kōrero atu i te 17 o Huitanguru ki te 17 o Poutūterangi 2019.

Tiro atu ki akhaveyoursay.nz mō ētahi atu taipitopito.